

Descripció de la varietat

La mongeta palaueta és una de les varietats més antigues i emblemàtiques de l'illa d'Eivissa. És varietat de mata baixa, tot i que pot emparralar-se alguna tija de la planta fins màxim un metre d'alçada. La beina és aplanada i tirant a estreta, i té color verd amb taques violeta. La llavor té forma rectangular i és de color canyella o beix. Té dos temporades de sembra: una a principi d'abril, que es recull en juliol, i una segona a final d'agost, per collir en setembre i octubre.

Es tracta d'una mongeta de tast molt fi, de la qual se sol menjar el gra sec, ja que la beina «fa llenya». S'utilitza per elaborar molts plats tradicionals.

Origen de la varietat

Illa d'Eivissa.

Molts testimonis han citat aquesta varietat com una de les més antigues i cultivades fa més de cinquanta anys a l'illa.

Usos i coneixements

Consum humà

La mongeta palaueta es cultiva per a consum humà del seu gra. S'ha fet servir a la cuina tradicional per elaborar plats com el guisat de mongetes o l'olla fresca d'estiu.

La primera sembra de la mongeta es realitza per Sant Vicent i la segona, en agost, es fa el dia de Sant Llorenç (10 d'agost) o de Sant Bartomeu (24 d'agost), segons les diferents fonts entrevistades.

Observacions

Les mongetes són elements molt valorats i bàsics de l'alimentació tradicional mediterrània, tant pel seu nivell nutritiu com per la capacitat d'emmagatzemar-les per consumir-les durant tot l'any. És per aquest motiu que existia gran diversitat de varietats diferents de mongetes a cada territori. Les illes Pitiüses no en són una excepció. Els testimonis han esmentat diverses varietats de mongetes, algunes probablement extintes, com ara la blanca, del confitet, palava roja, vermella, bombeta, de la punxa, plana, de metro, grogueta, d'Alger, de la reina, banya de cabra, «garbancera», xebel·lina... El fet que siguin autògames ha afavorit que els i les pageses les continuïn cultivant i guardant-ne llavor. És probable que s'hagin conservat les més preuades, que molts encara cultiven als seus horts.

Caràcters morfològics de la varietat

Planta	
Tipus de creixement	No enfiladissa mata baixa
Intensitat de color verd de la fulla	Mig

Inflorescència	
Color de l'estendard de la flor	Violeta
Color ales	Blanc

Beina	
Longitud beina (exclòs bec) (cm)	9,7 ± 0,6
Forma secció transversal (a nivell d'una llavor)	Oval
Color del fons de la beina	Verda
Intensitat del color del fons de la beina	Mig
Color secundari	Violeta
Filament en la sutura ventral	Absent
Longitud del bec (mm)	12,8 ± 0,9 mm
Curvatura del bec de la beina	Feble

Llavor	
Forma de la llavor (secció longitudinal central)	Rectangular
Número de colors de la llavor	Un

Color principal (superfície més gran)	Beix
Color secundari predominant	Absent
Pes de la llavor (g)	0,48 ± 0,04